

Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen te Utrecht

Samenvatting van de jaarrekening en bestuursverslag 2017

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	3
Balans per 31 december 2017	7
Staat van baten en lasten over 2017	9

Dit document geeft een kort overzicht van de (financiële) resultaten van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen over het jaar 2017. Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

1. Jaaroverzicht 2017

2017 was het jaar van de eerste gecertificeerde publieke overheden. Zowel het Ministerie van I&W als de gemeente Renkum behaalden een certificaat. Daarnaast is de aanpak voor meer Onderscheidend Vermogen gereed gekomen en is de dialoog op projectniveau verder ontwikkeld. Hieronder geven we kort de belangrijkste resultaten en ontwikkelingen in 2017 weer:

Cijfers

- Uit onderzoek blijkt dat het aantal partijen dat de CO₂-Prestatieladder inzet bij aanbestedingen meer dan 75 is. In één op de tien Europese aanbestedingen in Nederland wordt de CO₂-Prestatieladder gebruikt. In 6 jaar tijd is maatschappelijk verantwoord inkopen met de CO₂-Prestatieladder gegroeid van 1 naar meer dan 75 opdrachtgevers.
- De totale omvang van aanbestedingen waarbij de CO₂-Prestatieladder wordt ingezet, ligt rond de vier miljard euro.
- Eind 2017 zijn 829 certificaten afgegeven. Op 1 januari waren dit er 769. Daarmee is de netto groei ongeveer hetzelfde als het jaar ervoor. Er zijn wel 111 nieuwe certificaten afgegeven in 2017, waarvan 96 op niveau 3, 5 op niveau 4 en 10 op niveau 5. Ook in 2017 zijn er veel gecertificeerde bedrijven met meerdere certificaten naar één certificaat gegaan. Daarnaast zijn een aantal grote partijen gefuseerd.
- In 2017 zijn 46 bedrijven gestegen naar een hoger niveau. Er zijn 11 bedrijven een of meer niveaus gedaald.
- Er waren op 31 december 2017 13 Certificerende Instellingen (CI's) bevoegd – allen geaccrediteerd - om bedrijven te certificeren. Daarnaast zijn er 8 Verifiërende Instellingen actief.
- Er zijn in 2017 geen klachten ingediend.

Financieel

In financieel opzicht staat de stichting er eind 2017 goed voor. Er is in 2017 wederom een verlaging van de contributie doorgevoerd. Deze keer van 5% t.o.v. van 2016. Wel is er in 2017 een iets groter negatief resultaat behaald (+/- € 50.000) dan voorzien (+/- € 13.500). Dit heeft vooral te maken met het feit dat de inkomsten lager liggen dan voorzien (+/- € 25.000), doordat het netto aantal certificaten langzamer is gegroeid dan voorzien.

Activiteiten en Highlights 2017

In 2016 heeft het bestuur van SKAO goedkeuring gegeven aan het SKAO strategisch meerjarenplan "[Ambities en Prioriteiten 2016-2018](#)". De activiteiten en highlights van 2017 zijn zoveel mogelijk opgebouwd conform de nieuwe ambities en prioriteiten: de hoofdactiviteiten van SKAO, het onderzoek naar een Klimaatneutrale GWW en de vier prioriteiten en de lange termijn doelstelling zoals benoemd in "[Ambities en Prioriteiten 2016-2018](#)".

1.1 Hoofdactiviteiten SKAO

Het schemabeheer is de kern van het werk van SKAO, waarin veruit het meeste werk zit, maar wat weinig aan verandering onderhevig is. Hieronder wordt kort weergegeven wat in het kader van dit schemabeheer dit in 2017 is gedaan:

Organisatie en bijeenkomsten:

- Het Centraal College van Deskundigen (CCvD) heeft in 2017 naar tevredenheid gefunctioneerd. Het CCvD is in 2017 vijf keer bijeen geweest.
- De werkgroep Onderscheidend Vermogen is in 2017 twee keer bijeen geweest. De werkgroep voor de dialoog vier keer.
- Om de uniformiteit in de beoordelingen door de CI's te bevorderen zijn er in 2017 twee Technische Commissies en twee harmonisatiedagen voor auditors van CI's georganiseerd.
- Het bestuur is twee keer bij elkaar gekomen.
- Op 17 januari 2017 heeft SKAO de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 ondertekend.
- SKAO heeft i.s.m. Stichting Stimular in 2017 een training voor adviseurs op de CO₂-Prestatieladder ontwikkeld. De training is in 2017 drie keer gegeven. 15 adviseurs hebben de training gevolgd.
- Op 18 oktober 2017 heeft SKAO een bijeenkomst voor onafhankelijk deskundigen georganiseerd. Hierbij waren ongeveer 10 onafhankelijk deskundigen aanwezig. Er is in de bijeenkomst een leidraad ontwikkeld.
- Op 18 mei 2017 heeft SKAO een seminar voor opdrachtgevers georganiseerd. Daarbij kwam zowel aanbesteden als zelf certificeren aan de orde. Bijna 40 lokale opdrachtgevers waren hierbij aanwezig.

Schemabeheer:

- Er waren op 31 december 2017 13 Certificerende Instellingen (CI's) bevoegd om bedrijven te certificeren. In 2017 zijn de laatste 2 CI's door de RvA geaccrediteerd. Op 31-12-2017 waren derhalve alle 13 CI's geaccrediteerd door de RvA.
- Er zijn in 2017 twee bijeenkomsten geweest met andere geaccepteerde schemabeheerders geweest.
- De Raad voor Accreditatie heeft in 2016 een gewijzigde werkwijze ten aanzien van schema's van schemabeheerders: de RvA beoordeelt niet langer meer de schemabeheerder. Om aan te kunnen tonen dat het schemabeheer ook zonder toezicht van de RvA op een hoogwaardige manier wordt uitgevoerd, heeft een aantal schemabeheerders (waaronder SKAO) het initiatief genomen om NTA 8813 te ontwikkelen. Hierin zijn eisen vastgelegd waaraan een schemabeheerder moet voldoen om te komen tot schema's die aansluiten bij de behoeften en verwachtingen van belanghebbende partijen. SKAO heeft in 2017 actief meegewerkt en geschreven aan de nieuwe NTA 8813 voor schemabeheerders. Deze is eind 2017 [gepubliceerd](#).

Evaluatie Handboek 3.0:

In de zomer van 2017 heeft SKAO Handboek 3.0 uitgebreid geëvalueerd. Deze evaluatie is opgesteld naar aanleiding van discussies in de TC en het CCvD en de uitkomsten van verschillende onderzoeken en enquêtes. De evaluatie is besproken in het CCvD. Momenteel wordt er door SKAO een analyse gemaakt die in het voorjaar van 2018 aan het CCvD wordt voorgelegd om een besluit te nemen over (de grootte van) de doorontwikkeling van het Handboek.

Database:

De database werkt naar behoren. In 2017 is de database waarin alle gegevens over gecertificeerde bedrijven in opgeslagen is, verder geoptimaliseerd. Doel van de optimalisatie was monitoring. Monitoring wordt van steeds groter belang om de grootte en impact van het instrument aan te tonen en om aan te sluiten bij andere monitors zoals die van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen, Green Deal Duurzaam GWW en de Klimaatmonitor.

Website en Communicatie:

- In april 2017 heeft SKAO voor de eerste keer het magazine “CO₂” uitgegeven. In het magazine wordt het succes van de CO₂-Ladder aan de hand van praktijkverhalen verteld. Het magazine heeft een oplage van 1.500 stuks.
- Nieuwe website SKAO. Eind 2017 is de update van de website gestart. Deze is begin 2018 gereed. Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen aanbesteden en certificeren. Vooral voor de bezoeker die nog niet bekend is met de ladder is de website een stuk toegankelijker geworden. Minder jargon, meer nieuws en meer ‘call to action’. Ook de Engelstalige website heeft een flinke opknopbeurt gekregen. De website heeft 36.000 unieke bezoekers per jaar.
- In 2017 verschenen er 117 nieuwsberichten op de website en 11 nieuwsbrieven. SKAO heeft bijna 2.000 volgers op Twitter en 943 volgers op LinkedIn.
- De CO₂-Prestatieladder en SKAO verschenen 117 keer in print media.
- Jaarlijks voeren we een enquête onder gecertificeerde organisaties uit over de kwaliteit van de dienstverlening/helpdesk, de communicatie (nieuwsbrief en website) en de kwaliteit van het Handboek 3.0. Zie hier de resultaten van het [klanttevredenheidsonderzoek](#). Over de hele linie is een verbetering en hogere waardering te zien t.o.v 2016. Zowel voor het Handboek, de helpdesk als de communicatie en de website.
- Uitreiking 800ste certificaat. Op 25 augustus 2017 is het [800ste certificaat](#) aan Pure Energie uitgereikt.
- SKAO heeft in 2017 twee animaties geproduceerd. Een over [de maatregellijst](#) en een over [aanbesteden](#) met de CO₂-Prestatieladder.

Publicaties:

- In maart is de eerste rapportage van de Maatregellijst gepubliceerd. Deze geeft een overzicht van alle door de bedrijven genomen CO₂-reducerende maatregelen in 2016.
- In april is het magazine gepubliceerd (zie hierboven).
- Op 12 september 2017 heeft SKAO [de Praktische Gids voor Organisaties](#) gepubliceerd. Deze is uitgegeven in twee delen. Deel 1 gaat over de certificering op niveau 3. Deel 2 over certificering op niveau 4 en 5.
- In december 2017 heeft de DEAL! (het vakblad van NEVI) een [artikel](#) gepubliceerd over onze monitor.
- In oktober 2017 is de [NTA 8813](#) gepubliceerd waaraan de SKAO heeft meegewerkt.

Onderzoek:

- Begin 2017 is het gezamenlijk met Rijkswaterstaat en de Vereniging van Waterbouwers uitgevoerde onderzoek naar de werking van de CO₂-Ladder in de waterbouwsector afgerond. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt bij de doorontwikkeling van de Ladder.
- In het voorjaar heeft SKAO een onderzoeksmethode laten ontwikkelen waarmee aanbestedingen op TenderNed doorzocht kunnen worden. Vervolgens is de methode ook toegepast. Uit de “[Monitor aanbestedingen en opdrachtgevers CO₂-Prestatieladder 2016](#)” blijkt dat meer dan 75 opdrachtgevers in 2016 de Ladder hebben toegepast en dat het instrument op bijna 1 op de 10 aanbestedingen in Nederland wordt gebruikt.
- Een Master student van de Universiteit Utrecht heeft voor de zomer een [onderzoek afgerond naar de eisen 4D en 5D](#). Uit het onderzoek blijkt dat er veel innovatieve en inspirerende projecten zijn gestart die zich richten op het verminderen van grondstofverbruik en hergebruik van oud materiaal. Daarnaast zijn er meerdere bedrijven die zich bezighouden met zeer complexe initiatieven die een grote impact kunnen hebben.

- Na de zomer is een nieuwe Master student gestart naar hoe de CO₂-Prestatieladder zich verhoudt tot de circulaire economie en het circulair handelen van bedrijven. Dit is voor de zomer 2018 afgerond.

1.2 Op weg naar een klimaatneutrale GWW

- De door SKAO in 2016 een aangevraagde MVI-subsidie voor een studie naar een Klimaatneutrale Infra is toegekend. Vlak voor de zomer is SKAO samen met de TU Delft het onderzoek gestart.
- Er is een klankbordgroep samengesteld uit markt en opdrachtgevers die het onderzoek begeleid. Deze is in 2017 een drietal keren bijeen geweest.
- Het onderzoek focust op de vier belangrijkste emissiebronnen uit de GWW: beton, asfalt, staal en diesel en bekijkt mogelijke transitiepaden naar klimaatneutrale productie en aanleg.
- Het onderzoek wordt in het voorjaar 2018 afgerond. Half 2018 wordt ter afsluiting een innovatiebijeenkomst georganiseerd.
- SKAO onderzoekt de mogelijkheden voor een vervolg.

1.3 Ambities en Prioriteiten 2016-2018

De huidige Ambities en Prioriteiten zijn vastgesteld tijdens bestuursvergadering in april 2016. Het secretariaat heeft in de zomer van 2016 de 4 prioriteiten uitgewerkt in Plannen van Aanpak (Deze zijn besproken en vastgesteld in het bestuur in september 2016). In november 2016 zijn de [Ambities en Prioriteiten](#) op SKAO website gepubliceerd. In 2017 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd in het kader van het meerjarenplan:

1.3.1 Meer aandacht voor opdrachtgevers en projecten

In het voorjaar is de eerste "[Monitor aanbestedingen en opdrachtgevers CO₂-Prestatieladder 2016](#)" gereed gekomen. Dit was een belangrijke eerste stap naar de doelstelling:

'SKAO zet in op een actievere rol van opdrachtgevers bij de inzet van de CO₂-Prestatieladder, met als doel meer zichtbare resultaten binnen projecten en betere ketensamenwerking te realiseren.'

Om hieraan te kunnen werken dienen de opdrachtgevers namelijk bekend te zijn. Uit de monitor bleek dat er meer dan 75 opdrachtgevers in 2016 de Ladder gebruikten bij aanbestedingen en dat dit zelfs bij bijna 10 procent van de Europese Aanbestedingen het geval is.

In 2017 zijn tevens gesprekken gestart met CROW om de samenwerking te herzien. Er is een animatie gemaakt over hoe de Ladder ingezet moet worden bij aanbestedingen.

In februari 2017 zijn de eerste twee publieke opdrachtgevers gecertificeerd voor de CO₂-Prestatieladder: het Ministerie van I&M, met daarin Rijkswaterstaat het KNMI en het PBL en de gemeente Renkum. ProRail en Alliander hadden al langer een certificaat. Inmiddels is duidelijk dat er meerdere lokale opdrachtgevers in het proces van certificering zitten of er serieus naar kijken. SKAO heeft in mei 2017 een seminar voor opdrachtgevers georganiseerd.

SKAO werkt aan een abonnement voor opdrachtgevers, waarbij zij een eigen pagina op de website van SKAO krijgen, alwaar de projecten met gunningvoordeel een plaats kunnen krijgen en waar de opdrachtnemer een projectdossier kan delen, die als basis dient voor de dialoog over CO₂-reductie op het project.

1.3.2 Maatschappelijke impact zichtbaar maken en vergroten

In 2017 heeft SKAO echt maandelijks meerdere praktijkverhalen kunnen publiceren. Wat betekent de Ladder in de dagelijkse praktijk voor het bedrijf? Wat zijn nieuwe maatregelen en innovaties die ontwikkeld worden voor de CO₂-Prestatieladder. Er konden bijna twee keer zoveel artikelen gepubliceerd worden. Het Magazine dat in april 2017 werd gepubliceerd stond ook helemaal in dit kader. Alle bedrijven die met de Ladder werken vormen steeds meer een lerende gemeenschap.

Na de zomer 2017 is SKAO in samenwerking met SQ consult gestart met de update van de Maatregellijst 2017. Dit is de tweede update waarbij nog duidelijker blijkt dat de gekozen aanpak werkt. We zien een groei in het aantal ingevulde maatregelen en alle bedrijven gebruiken de maatregellijst. [De Maatregellijst 2018](#) is per 18 december 2017 gepubliceerd. Het onderzoek van de update zal naar verwachting in maart 2018 op de SKAO website gepubliceerd worden.

Een Master student van de Universiteit Utrecht heeft voor de zomer een [onderzoek afgerond naar de eisen 4D en 5D](#). Uit het onderzoek blijkt dat er veel innovatieve en inspirerende projecten zijn gestart die zich richten op het verminderen van grondstofverbruik en hergebruik van oud materiaal. Na de zomer is een nieuwe Master student gestart naar hoe de CO₂-Prestatieladder zich verhoudt tot de circulaire economie en het circulair handelen van bedrijven.

SKAO heeft in 2017 gewerkt aan de positionering van de CO₂-Prestatieladder ten opzichte van de nationale ontwikkelingen in het Energieakkoord, de Energieagenda en het te sluiten Klimaatakkoord.

1.3.3 Koplopers belonen

Begin 2017 is de aanpak voor meer Onderscheidend Vermogen op projecten op hoofdlijnen gereed gekomen. SKAO is vervolgens aan de slag gegaan met de verdere uitwerking van de aanpak. In eerste instantie met de dialoog op projecten. Hiertoe is een werkgroep opgericht van het CCvD met daarin opdrachtgevers en opdrachtnemers. Eind 2017 was de aanpak voor de dialoog gereed om vastgesteld te worden in het CCvD. Voor 2018 staan de eerste pilots met de aanpak gepland. De werkgroep voor de doorontwikkeling van de andere aspecten van de aanpak onderscheidend vermogen start begin 2018.

1.3.4 Groei

SKAO kan de groei van het instrument door de database goed monitoren. Ondanks dat er 111 nieuwe certificaten zijn afgegeven zijn er netto maar 60 bijgekomen. Deels door fusies en dat bedrijven op een hoger niveau binnen het bedrijf een certificaat halen, deels doordat partijen stoppen met een certificaat.

In januari 2017 heeft SKAO de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 ondertekend. SKAO heeft actief bijgedragen aan de twee werkgroepen van de Green Deal: BPKV en monitoring.

In het najaar heeft SKAO [de Praktische Gids voor Organisaties](#) gepubliceerd. Deze is uitgegeven in twee delen. Deel 1 gaat over de certificering op niveau 3. Deel 2 over certificering op niveau 4 en 5. Met de gids kunnen organisaties op een praktische laagdrempelige manier aan de slag met de CO₂-Prestatieladder.

Eind 2017 is de website vernieuwd, waardoor het nog duidelijker wordt wat men moet doen voor een certificaat. Tevens is de innovatiebijeenkomst van begin 2018 voorbereid.

2.1. BALANS PER 31 DECEMBER 2017

(na voorstel resultaatbestemming)

	Ref.nr	<i>31 december 2017</i>	<i>31 december 2016</i>
Activa			
(in euro's)			
Vlottende activa			
Vorderingen	2.4.1	76.705	90.160
Liquide middelen	2.4.2	486.181	566.669
Totaal activa		<u>562.886</u>	<u>656.829</u>
Passiva			
Vastgelegd vermogen	2.4.3	292.097	342.984
Voorzieningen	2.4.4	225.000	225.000
Schulden op korte termijn	2.4.5	45.789	88.845
Totaal passiva		<u>562.886</u>	<u>656.829</u>

2.2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

		<i>Begroting</i> 2017	<i>Werkelijk</i> 2017	<i>Werkelijk</i> 2016
(in euro's)				
Baten				
CO2 Prestatieladder	2.5.1	681.577	660.202	646.092
Subsidie	2.5.2	30.000	27.273	0
Rentebaten		0	108	1.558
Totaal Baten		<u>711.577</u>	<u>687.583</u>	<u>647.650</u>
Lasten				
Lasten uit hoofde van de doelstelling	2.5.3	149.000	155.647	205.146
Kosten personeel en organisatie Klimaatbureau	2.5.4	560.000	560.000	509.500
Algemene kosten	2.5.5	16.000	22.823	16.672
Totaal kosten		<u>725.000</u>	<u>738.470</u>	<u>731.318</u>
Resultaat		<u><u>-13.423</u></u>	<u><u>-50.887</u></u>	<u><u>-83.668</u></u>
Bestemming resultaat				
Toevoeging (+) / Onttrekking (-) aan bestemmingsreserve programma			-50.887	-83.668